

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Breve fra
Margrete Bose,
f. Heiberg.

BREVE

1902—10

fra

Margrete Bose (f. Heiberg)

(f. 1865, d. 1952)

Professor ved Universitetet i La Plata fra 1909

· ved

K. A. HEIBERG

København

1955

Studiet i Göttingen omtales under 19. November 1902:

»Man kan ikke beklage sig over Folk her, thi man mærker paa dem allesammen, at de er vant til at færdes mellem mange, det er utroligt, hvor det sliber Folk af.« – og der anføres: »Underligt er det at høre alle Betragtninger over sociale Spørgsmaal dreje sig om den Tap, – hvad den regerende vel tænker eller vil gøre.« Man faar en Del ejendommeligt fortalt, hvortil maa regnes, at Professor Nernst's lille Pige hed Elektra, og »om Fornøjelsen ved at høre ham forklare Dr. J. fra Wien (hvis Fader var »Slesvig-Holstener«), at Fyn var den varmeste Del af Danmark, for den laa helt omgivet af Havet, saa Golfstrømmen ret kunde gøre sig gældende.«

(Fra 1903 som Emil Boses Ægtefælle bosat i Göttingen i det sydlige Hannover, senere i Danzig, fra 1909 i La Plata, og dér ogsaa selv Professor). Det laa paa et »internationalt« højt Plan i Göttingen. Fru Bose skriver saaledes til sin Moder (15. Maj 1906): »Professor Nakamura, som I saa her, tog Afsked for efter tre Aars Ophold i Europa at rejse hjem til Japan.«

Om et Selskab hos Voigt: Først nævnes en Bulgarer; og dernæst: »der var Böhmer, Ungarer, Rumæner, Amerikanere, Englændere og Frk. Trolle fra København« – og ejendommelige Forhold omtales, som hvorledes man paa Besøg hos Prof. R. faar at vide, at hans Søster er gift med en *tyrkisk* Admiral. »Der vistest et Billede af hende i tyrkisk Dragt, og Professor R. havde mange smukke Fotografier fra Troja, hvor han ogsaa havde været en Gang, han besøgte Søstere. Det maa alligevel være besynderligt.«

Professor Bose er nu ansat ved Danzigs polytekniske Lærestalt og bor i Oliva.

Man faar en Beskrivelse af, hvorledes Vognenes Kurvefletning »som i Danmark for 100 Aar siden, er smukt mønstret af grønne, brune og hvide Pilevidjer.« Anledningen er et Læs Tørv. »Da Manden havde baaret Tørven ind, vilde han have noget ekstra, og jeg gav ham nogle Pengestykker.« »De kunde gerne give mig en Flaske Øl.« »Det har jeg ikke.« »Men en Snaps da!!« Han troede aabenbart, det var Udflugter, at jeg sagde, at saadant noget havde vi ikke i Huset. – Der drikkes megen Snaps her. Ved hver Købmandshandel er en saakaldt »Destillation« (!).«

25. Oktober 1907.

Som Fødselsdagsgave fik jeg, da vi i 8 Dage var i Dresden til Naturforsker mødet, to Wagnerforestillinger: »Rheingold« og »Wallküre«. Det var det skønneste, jeg i mit Liv har hørt af Sang og Musik, men det var ogsaa Stemmer, der kunde synge, akkompagneret af et Orkester paa 140 Mand, som en anden lader sig akkompagnere af et Klaver. Efter dette begynder jeg at forstaa de Mennesker, der siger, at der var ingen Musik i Verden før Wagner. — (Iøvrigt fortælles der om et Raketapparat, der tog Billeder af Landskaberne, og om en 25-aarig Kæmpekrystal).

KJÆRE MODER!

Oliva bei Danzig, 5. Maj 1908.

Svar mig nu ganske oprigtig, om Du vil have Waltermænd i den Tid, vi er paa Rejse? — — — Emil og jeg har altid tænkt os, at vi engang skulde rejse op og se Midnattsolen, og i Aar kan det formodentlig lade sig gøre, og saa synes vi ikke, at vi vil lade Lejligheden gaa fra os. — — —

Nu kun de kjærligste Hilsener til Dig og Fader. Din

Margrete.

KJÆRE SVIGERFORÆLDRE!

Jeg vilde dog gjerne bede Jer om at tage Walter saalænge, at vi kunde naa vores Tur til Nordkap. Det er en Lejlighed, som sandsynligvis ikke saa let byder sig igjen, for senere kan jeg maaske ellers aldrig komme løs før omtrent 8. August, derfor vilde vi saa gjerne rejse i Aar og se Norge, Fjordene og Lofoten og Midnattsolen, hvad vi begge to saa meget længes efter.

Med mange kjærlige Hilsener Eders hengivne Svigersøn

Emil.

Af Brev til Søsteren.

Turistdampskibet »Neptun«, 15. Juli 1908.

— — Kl. 3¼ kørte vi fra Kristiania mod Trondhjem. Og gennem Norge er det Fjeld, dækket med Skov, store Søer, store Floder, man stiger højere og højere, til man Kl. 3 om Morgenen igen begynder at gaa ned efter. Vi saa paa det smukke grønne Land i Morgensolen. Der er den skønneste Flora, vore almindelige Mark- og Skovblomster, men i stor Rigdom. I Trondhjem *blomstrede* Syrener og Guldregn og Jordbær! Jeg fandt T. smukkere end Kristiania. Husene er af Træ, røde eller hvidt malede. — — — Der er ingen Arbejdsvogne, kun tohjelede Karrer trukket af halvstore smukke Heste med korte Manker.

I en Droske kørte vi ud til Lerfossen ved Nidelven, en Times Vej. Der ser rigt og frugtbart ud om Trondhjem, men Korn bliver vist ikke modent, jeg saa smaa Bygmarker hist og her, hvor Sæden kun var en Haandsbred høj.

Det lykkedes os at faa Plads paa Nordlandsskibet, der gik Kl. 9 om Aftenen. – Vi kan kigge ud og se Havet og Bjergene. Det er en fortryllende Fart. Vi sejler indenskærs mellem høje og lave Bjerge, jo højere Nord, vi kommer, jo mere Sne ligger der paa Bjergene. Igaar var vi i Land oppe paa en Gletscher, den løb som en bred Strøm ned til Fjorden, men mellem *skovklædte* Fjelde, en Mærkelighed deroppe, ellers var Bjergene omkring højst græsklædte. Jeg ser her Sagaerne illustreret: »Gaarden laa paa et Næs, som løb ud i Vandet«. Da vi sejlede videre, glødede alle Fjeldtoppene i de røde Solstraalere, og Kl. 11 saa vi en dejlig Regnbue, den stod i Syd med sit ene Ben paa Gletscherens rosenrøde Sne og med det andet paa en fjern Bjergtop. 11 $\frac{3}{4}$ var Solen forsvunden under Horizonten (Havet), men en halv Time efter glødede de skønneste Farver som Forbud for Morgenrøden over Hav og Himmel. Vi gik til Køjs ved 12-Tiden, men sov vist først en Timestid efter, for vi maatte hele Tiden staa op igen og kigge gennem Oxøjet. Da vi endelig faldt i Søvn, havde vi aabent Hav mod Vest, men da vi stod op i Morges, var vi ved Lofoten, hvor der ligger megen Sne paa Bjergene. Det er Graa-vejr i Dag, men vi haaber, det klarer til i Nat i Lyngsfjorden, da vi *efter Programmet* skal have Midnatssolen. Vi er i Øjeblikket paa Højde med Narvik, hvortil man ogsaa kan komme pr. Bane gennem Sverige, i Aften kl. 6 er vi vist i Tromsø. De Rejsende her paa Skibet er mest Tyskere, nogle Franskmænd, Amerikanere og Englændere. Emil havde den Fornøjelse, at Styrmanden mente, at han var Dansker. Igaar fejrede vi Polarkredsen ved at affyre Skibets fire smaa Kanoner, og lettroende Folk fik den ogsaa at se i en Kikkert, der »för Tilfället« var forsynet med en horizontal Traad i Synsfeltet. –

I Brev (4. August 08) til Broderen Knud – fortælles, at der var 96 Passagerer, og at man sejlede Dag og Nat gennem de skønneste Egne, og det var altid Dag! Vi var i Land flere Steder, et Sted steg vi op paa en stor Gletscher »Svartisen«, og da vi Kl. 11 sejlede videre, laa Snemarkerne rosenrøde, og Bjergene glødede som mørkt Purpur i Aftenrøden, og i Syd saa vi en dejlig Regnbue. I 4 Dage havde vi Midnatssol; uhindret af Skyer saa vi Solen gaa ned mod Horizonten, og derefter stige igen. Ved Nordkap plukkede vi Masser af Engblommer. Floraen var i det hele overmaade rig og farveprægtig, og et Sted i Lofoten den lille fine Linnea. Et Fuglefjeld saa vi ogsaa; da der blev fyret et Kanonskud af, stod Fuglene ud derfra som et flygende Snevejr.

Fra 6. December 1908 skrives fra Oliva:

— — »Jeg har personlig en stærk Tvivl, om en »æstetisk« Livsanskuelse overhovedet er berettiget. »Øjnenes Lyst« sættes ikke højt af vor store Lærer, og selv om Verden, som Gud havde skabt den, var harmonisk, smuk og overhovedet tiltalende for alle vore Sanser, saa er den Verden, vi kender, det ikke, og jeg synes, man tager Afstand fra en æstetisk Maalestok, naar det gaar op for én, at det ikke er de kloge, dannede, smukke, rene eller vellugtende, der gaar foran os ind i Himmeriges Rige.

Den Æstetik, der efter min Opfattelse gælder, er den, der fremmer Renlighed, Skønhed etc., hvor det paa nogen Maade kan lade sig gøre, men ikke den, der udsøger og opsøger det tiltalende paa alle Punkter og vender Ryg eller lukker Øjnene eller »ser bort fra« alt, hvad der ikke behager min højt udviklede æstetiske Sans.

Det er langt mere æstetisk at sørge for, at Børn er rene, bliver renlige og at deres Mave er i Orden, altsaa for en Moder Dagen igennem at overlægge sig: »Har Peter gjort Bébé, har Petrine trykket« (som vor lille Pige saa smagfuldt sagde). »Er Potten slaaet ud«. Der er ogsaa langt færre uæstetiske Ting, Skraal, Gnav og ilde Lugt omkring én, naar man gør det, end naar de »æstetiske« Fornemmelser hindrer én i at tænke paa sligt.

For en stor By er en Borgmester, der med Iver tager sig af Kanalisation og Renovationsvæsen en langt bedre Fremmer af det æstetiske, end hvilken som helst Skønaand, Filosof, eller hvad Du ellers vil. Dette er kun Exempler. Du bedes selv udføre det videre. Naa, maaske kender Du det foreliggende Tilfælde bedre.

KJÆRE SØSTER — — —

La Plata, 13. Oktober 1909.

Jeg finder altid, ligesom Du gør det, at man skal skrive snart efter, at man har faaet Brev, og naar man har Lyst til det, og nu har jeg Lyst. Jeg kommer lige ind fra Haven, og medbragte en Stedmoderblomst og 3 Violer, som jeg vil lægge i Brevet til Dig. Forleden sprang vor første Rose ud, den er hvid, med den svageste Nuance af lyserrødt dybest inde. 4 andre Buske staar i Knop, én ved endnu ikke, om den vil skyde eller gaa ud. Men i det hele staar alting godt. Et lille rundt Bassin, der hidtil har været fyldt med Græstørv, er jeg begyndt at beplante med Kala'er og Canna, begge Dele gror vildt her. Emil og Walter er, assisterede af Rafaelo, ifærd med at »fordærve« Myrerne, som Walter siger. Det er store sorte Myrer, der gnaver Bladene af og bærer dem triumferende bort, man har intet i sine Have, hvis man tillader Myrerne at være der, saa saasart vi opdager nogle, hentes en Vandkande fuld af et Tjærepræparat, som de afskyer, og

det hældes ned i deres Gang. De lever dybt nede i Jorden, og om at *udrydde* dem paa det enkelte Grundstykke, er der ikke Tale, kun om at holde dem i Ave. Emil forfølger dem med noget af den Ihærdighed, som jeg tænker mig, at hans Forfædre har lagt for Dagen i Kamp med Ulve og Bjørne. Igaar var et Par af vore Kollegafamilier herude fra Buenos Aires; de er kommet herover omtrent samtidig med os, saa de havde endnu ikke set La Plata og dens største Seværdighed Museet. Vi gik ogsaa med og saa Museet, der er en uhyre Samling uddøde Kæmpedyr: Dovendyr, meget større end de nulevende Elefanter, Panserdyr (Bæltedyr) dobbelt saa store som en Okse, en Frø (!) saa stor som en Ko osv., al mulig anden Zoologi desuden. Saa er der en stor etnografisk og antropologisk Samling, desuden Mineralogie og Geologie. Vi gik der fra 1-4, saa kunde vi ikke mer, men tog hele Selskabet med hjem til Kaffe en 12-14 Stykker. Kaffen havde jeg lavet, inden jeg gik. Emil havde været paa Banen, saa vi vidste, baade at de vare komne og hvormange. — — — Walter og jeg gik saa en smuk Tur op til Museet gennem den store Eukalyptusallé, hvis Kroner bøjede sig i Vinden. Ja nu kun mange kærlige Hilsener til Eder alle 4! fra os tre i det fjerne. Din hengivne Søster

Margrete.

Emil Bose modtog Stillingen som Leder af det fysiske Institut og Prof. ved Universitetet i La Plata.

Der kommer Brev fra Oliva 25. Marts 1909: Vi rejser altsaa til La Plata. Emil er blevet Professor i Fysik og Direktør for det fysiske Institut. — — Det gør os ondt at rejse bort fra vore gamle Forældre. Vi faar maaske ikke engang Lejlighed til at tage Afsked i Roskilde, til Nordhausen kommer vi jo lettere. Fra nu af maa vore smaa Kort løbe den halve Jord rundt.

Fra Argentina fortælles under 22. August 1909 bl. a., hvorledes Gauchoerne nu tidt afløses af Hegn og Pigtraad, som gør ganske samme Nytte som disse Hyrder. »Det er egentlig et fortryllende Land; saa kort vi har været her, begynder vi at forstaa, at de, der er her længe, ikke ret trives i Europa mere. Ingeniør N. f. Ex. kom efter at have boet 11 Aar i Schweiz igen tilbage hertil; det maa være noget lignende, som man hører om Italien.« Og vi faar endnu mere at høre om det fremmedartede:

»Mælkemanden kommer til Hest, med sine Mælkekander paa begge Sider af »Sadlen«, som hyppigt er et Lammeskind. Eller han kommer drivende med Køerne, ledsagede af deres Kalve, da man mener, at de holder paa deres Mælk, naar Kalven ikke staar ved Siden.«

KJÆRE MODER!

La Plata, 15. November 1910.

— — — Det sidste Brev kom, medens jeg sad nede i Haven, og Walter med en hvid Bomuldstraad lagde en Telefonlinie mellem Blomster og Buske. — —

Her havde vi netop Fridag Din Fødselsdag — San Martin — (11. November) og spiste Jordbær. — — En anden Dag spiste en Gæst hos os Kl. 12. Vi havde da stegt en Asado (et paa aaben Ild ristet Stykke Kød) i Haven, men der kom en Regnbyge, saa der maatte sættes en Paraply over Ild og Asado! De smaa grønne Kolibrier begynder at komme i Haven, siden vi har saa mange blomstrende Kaprifolier; de holder sig svævende i Luften foran Blomsterne ved at svirre med Vingerne, medens de med deres lange Næb suger Honning.

Nu kun mange kjærlige Hilsener til Dig og Fader fra os tre.

Din Margrete.

Endnu nogle Breve

1911 og senere

fra

Margrete Bøse (f. Heiberg)

(f. 1865, d. 1952)

Professor ved Universitetet i La Plata fra 1909

ved

K. A. HEIBERG

København

1955

Prof. Bose døde 25. Maj 1911. (Biografi i Physik. Zeitschr. 1911). (S. 465 & S. 1244-7). (Sygdommen var Tyfus, fastslaaet ved den samme Reaktion, der bruges i Europa, og formentlig foraarsaget ved uheldigt Drikkevand paa en Søndagsudflugt).

Selve Argentina foranstaltede Jordefærden, og Universitetets Talsmand udtalte, at for os rationalistisk tænkende var det et Menneskes Pligt at efterlade Verden mere fuldkommen, end vi fandt den, men om Bose's Virksomhed maa man sige, at næppe noget Menneske var kortere i vort Land og efterlod sig et større Værk – og flere bristede Forhaabninger. Der er ikke nogen Fremmed, der har skabt saa meget paa saa kort Tid. Endnu skal anføres et Par af de mange højt svungne sydlandske Ord, der fra mange Sider kom ved Sorgen og Savnet: om hvorledes Prof. Bose ikke alene forstod at lede Undersøgelserne, men ogsaa Elevernes Aand og Hjerter, og om hvorledes Eleverne for ham var en væsentlig Faktor, en Fuldkommengørelse af hans eget Liv. »Han var os en Ven af en faderlig og menneskelig Finhed, som man drømmer derom og opstiller som det ideale«. »Vi hans Elever havde i ham et Udtryk for de højeste Idealer, og Universitetet havde en Repræsentant for den Type, som det saa inderligt stræber efter«. – Eller en anden Udtalelse (lidt forkortet her): Jeg savner Din venlige Smilen. – Maatte Dødens Kulde ikke slukke Straalerne fra Din Livsform og Din rige Virken.

KJÆRE MODER! – – –

La Plata, 20. April 1912.

[Sønnen kommer i Skole og fortæller, der er rart]. »Og da jeg spurgte, hvordan Lærerinderne var, sagde han: De er saa smukke!« Da den Lærerinde, der tager sig særlig af ham, er ældre, ret svær og overordentlig koparret, kan det ikke alene være deres ydre Egenskaber, han bedømmer med denne Udtalelse. – – I Institutet staar alt vel. Der kommer mange Studenter, ogsaa flere, der vil arbejde videnskabeligt. Jeg har planlagt – – –

– En Projektmager har arrangeret et Perpetuum mobile til at pumpe Vand op. Een Gang sat i Bevægelse, gaar det stadig! Jeg sagde Manden, der fortalte mig det, at sligt var umuligt. Han blev ret betænkelig derved, hvorfor jeg formoder, at han har sat Penge i det, og sagde, at hvis Maskinen gik, vilde han sende Bud efter mig, for at jeg kunde se det. Jeg sagde, at det vilde naturligvis interessere

mig uhyre, og da jeg alligevel en Dag vil til Buenos Aires, kan jeg jo tage den Spas med. – Vi er her ganske forskrækkede over Ulykken med det engelske Skib, der er løbet paa et Isbjerg. Emma G. skal næste Lørdag rejse til Europa et halvt Aar med den Familie, hos hvem hun er i Buenos Aires, men den store Søulykke har jo gjort hendes Forældre ganske betænkelige. Nu længes jeg snart efter at høre om Folkene fra Madras. Walter sover sødeligt, det er Aften.

Kjærligst Hilsen til Dig og Fader fra
Margrete.

(Sorgen over Manden, Professor Boses, Død kommer frem igen, og Tvivlraadigheden om det rigtige havde været at tage tilbage eller at blive derovre. Der klages over Eensomheden, som efter Brevene og Beskrivelserne i det hele dog vist ikke skal overvurderes, selv om den 7-årige Søn er Enebarn; Søsteren er tidligere død).

KJÆRE MODER! – – –

La Plata, 27. Juli 1912.

Walter tænker så tidt på Eder og paa sine Oplevelser under Besøget i Danmark. Undertiden tænker jeg, om jeg dog ikke har gjort Uret i at føre ham saa langt bort til dette ensomme Liv. Han har den samme rige, kjærlige, meddelende Natur som sin Fader og som Morfar, det er ikke alene i det Ydre, at han ligner dem begge, og han har saa lidt Lejlighed til at bruge den. – –

– – Nu da Emil er borte, gør det sig saa stærkt gældende, at jeg altid har levet mellem Mennesker paa samme Niveau som jeg selv, og dette har jeg altid haft i det daglige Liv, i Huset, hvor jeg var. – – – Nu bliver jeg altid den givende, og det ligger saa lidt for min Natur – »I am the audience«. Jeg indbyder Gæster een Gang om Ugen, og jeg omgaas med hvem her findes. Jeg taler daglig i Institutet med mine Kolleger, men for mig ligger Tyngdepunktet i Livet i Huset. Først var det hjemme, saa hos Onkel, saa hos Emil. Nu skal Du ikke blive forskrækket over mine Betragtninger, men for hvem skal jeg anstille dem bedre end for Mormor. Livets Værdi ligger for mig i andre Mennesker, som jeg holder af. Hvis Du kom og saa mit smukke Hus her, vilde jeg glæde mig over det, nu er det mig ligegyldigt, saavidt det ikke fornøjer Omgivelserne her.

Emil og jeg sagde tidt til hinanden: »Hvis det nu ringede og det var Morfar og Mormor,« og vi udmalede os, hvor henrivende det vilde være. Han vilde ogsaa saa gerne, at hans Fader skulde komme, saa Du ser, han havde samme Fornemmelse.

Den eneste Fejl, vi fandt ved Argentinien, nemlig at det ligger saa langt fra Europa, er jo ikke bleven mindre, nu jeg er ene, – –

(Herhen hører ogsaa følgende Slutning af et Brev af 3. September 1912, hvor ikke alene Sorgen, men ogsaa den stadige Tvivl, om det nu havde været det rigtige at tage tilbage, paany kommer frem. I Slutningen staar der nemlig): Kjære »Mormoder«! Hav det godt. Maaske skulde jeg dog være blevet hjemme hos Eder. Emil sagde, at jeg maatte godt opdrage lille Dengse i Danmark: »Naar jeg er død, gaar Du med ham tilbage til Dit eget Land,« sagde han undertiden. — — —

KJÆRE MODER! — — —

25. August 1912.

Der kom en fransk Professor paa Besøg, der først morede sig, da det lykkedes ham selv at faa Ordet, hvad der var ret vanskeligt ved Siden af den ene af de ledsagende; denne er nemlig som alle Lærere (han er som et Sidestykke til I. C. Christensen) vant til, at Tilhørerne er nødt til at blive. Men Franskmanden fortalte os saa da en meget nydelig Historie om en Oplæsning, hvor forud en anden havde foredraget berømt Poesi, saa Tilhørerne var ved at falde i Søvn af Ked-sommelighed, men saa skete det, at Victor Hugo stod op og læste en ret tør Beretning om Belejringen af en eller anden Stad paa en saadan Maade, at man mente at høre Skuddene og lugte Krudtrøgen.

Det blev tourneret som en Kompliment til den forriges Ytringer. Men jeg maatte tænke paa, hvad Du engang fortalte om en Oplæsning af Bjørnson.

Om Sønnen anføres 1. Oktober 1912:

»Det er mig ogsaa en af Livets Gaader, hvorfor han med sit kærlige Hjerte og sin aabne Haand ikke blev den ældste af flere. De gode, smukke Sider af hans Karakter anvendes og udvikles ikke. Naar jeg tænker paa min Barndoms glade Lege, gør det mig ondt at se hans ensomme Liv.« — — — Det fortælles senere, som om det var en Sensation, hvorledes han en Dag kommer og siger: »Mor, med hvem skal jeg dog lege« o. s. fr. (En lidt af Sorg og Depression hos Brevskriverinden præget Bedømmelse af Stillingen tør vel alt i alt ikke afvises).

(En yngre Venindes Eensomhed. Om Kærlighed til Børn. Snak som en Gave):

KJÆRE MODER! — — —

La Plata, 10. December 1912.

Der var en ung Frue, hvis Mand sædvanligt var ude paa geologisk Undersøgelse af Provinsen Buenos Aires: — — og saa sidder hun alene. Jeg forstod saa godt, naar hun sagde, at hun havde saa tidt grædt over, naar hun havde sin lille Dreng saa pæn og ingen brød sig om at se ham. Men hendes Mand kommer dog af og til. Walter og jeg vil med det første køre ud og besøge hende. — — —

[Om en Audiens]. Det var en elegant Herre i en meget elegant Salon. Han bukkede for mig og kyssede Walter. – Børn er det bedste, de her ved. Det passer saa godt med Historien om Jørgensen [Kordeggen i Roskilde], der som Barn var stjaalet af de spanske Soldater.

– – – Jeg har lige faaet en lang Snak med N. N., som har den Gave at kunne tale timevis om ingenting, i alt Fald siger Frk. R., at det er en Gave. Den har for Resten mange Mennesker. – – – Man faar ogsaa at vide, »at der hver Dag i Avisen staar Navnene paa de Skolebørn, der er udeblevne eller som paa Grund af Uar-tighed ikke maa komme i Skole.«

Fra en Tur til Europa:

KÆRE KRISTIAN! – – –

Danzig-Langfuhr, 11. December 1918.

Der er her alle mulige Foredrag for at oplyse Kvinderne om deres nye Pligter. Jeg betragtes som det rødeste røde i hele min Kreds, som altsaa maa være ret konservativ, for helt Anarkist er jeg dog ikke. – – – Jeg overlægger stadig, om jeg ikke skulde blive i Tyskland eller Danmark. – – – Hvis *Du* har nogen Mening om mine Planer, saa lad mig dem vide. Kærligst Hilsen. Din heng. Søster

Margrete.

Danzig-Langfuhr, 27. Januar 1919.

– – – For undertiden at tænke paa andet end Politik har jeg læst Amundsens Sydpolsfart i disse Uger. Mest læser man dog Aviser. Vi bor her midt paa Gaden lige ved »Langfuhrs Hjerte«: det Hjørne, hvor Løbesedlerne sælges, og hvor Revolution og Valg foregaar, heldigvis har vi jo her hidtil afgjort disse Sager uden Maskingevær. – –

Igaar var det for første Gang 6 Gr. Kulde! og man har jo ellers 15–20 Gr. Kulde paa denne Aarstid. Hils nu Din Kone og Helle og Else saa kærligt. D. h. Søster

Margrete.

Tilbage igen.

KÆRE KRISTIAN! – – –

La Plata, Paaskesøndag 1919.

Influenzaen var ret farlig paa det Skib, hvormed vi kom. Der siges, vi havde 26 Dødsfald. – – – Du kan fortælle Helfrid, at Walter medbragte en rigtig Kanariefugl fra Las Palmas paa de kanariske Øer. Den er gul med en mørkere Top paa Hovedet. – En lille Hund, en Papegøje og en ganske lille Abekat undgik jeg lykkelig. – – – Skriv nu en Gang til mig og fortæl, hvorledes det gaar hjemme, om der igen er mere Mad og billigere Klæder, og andre Ligeegyldigheder, som dog mærkes. Mange kærlige Hilsener fra Hjem til Hjem.

Din hengivne Søster

Margrete.

KÆRE KRISTIAN! — — —

La Plata, 19. Juli 1919.

Jeg haaber, at I nu har hørt fra mig, men et Brev var endnu »opened by censor«, saa Neutraliteten synes jo endnu ikke at være sluppen løs fra sine Opsigtshavende. — — Her har vi haft 20 Dages Regn, og da Landet ikke er belavet paa sligt, er næsten hele Provin- sen oversvømmet. Kvæget føres i Tog til de højereliggende Egne; i to Dage 20,000 Køer! Men adskillige ere nok druknede. — Hos os kommer uendelig mange store nøgne Snegle tilsyne, de trækker sig tilbage om Dagen, men om Natten vandrer de overalt omkring og efterlader et glinsende Spor.

Kærligst Hilsen fra Hjem til Hjem.

Din *Margrete*.

KÆRE KRISTIAN! — — —

La Plata, 4. November 1928.

Tak for Dine to sidste rare Breve fra August og September, med den duftende Humlegren fra Din Have og Lykønskning til min Fødselsdag! Hermed mit Foredrag. — — — Min Have er en Blomster- vang; ikke engang den store Hunds og to Kaniners samlede Kræfter har formået at ødelægge den. — — —

Det forskellige indlagte har moret os [ogsaa om den meget gamle Frk. Hjort — fra Sorø]. Hjorts var en Familie, som laa lidt paa Krigs- fod med andre. [P. Hjort, f. 1793, d. 1871] sendte sin Tjener over til Onkel Lützens Fader i Sorø med saadanne Efterretninger som: »Deres Folk drak i Aftes Punsch af *Deres* Glas«, og den gamle Herr Lütken [f. 1791, d. 1856] sendte dem tilbage med den Paategning: »set«. — Den gamle Dame skulde nu aldrig være vendt tilbage fra Amerika. Hvad vilde Du sige, om jeg vendte hjem efter 40 Aars Forløb; jeg vilde endda kun have naaet en Alder af 83 og kunde altsaa endnu i ca. 20 Aar, hvis det gik efter hendes Exempel, ærgre mig i de kendte og nu fremmede Omgivelser. — — — Vor nye Præsi- dent vil personlig besætte alle Embeder, siges der, er det nu et Tegn paa Alder — eller ungdommelig Arbejdskraft?

— — — De kærligste Hilsener til Eder alle fra

Din hengivne

Søster *Margrete*.

Af Foredrag til Fordel for et Alderdomshjem:

En Omstændighed, som gør mangan Alderdom tung, er den En- somhed, som ofte følger med Alderen. Man har ingen mere, der hører én til; Børn og Ungdomsvenner er døde, og vel fra midt i Livet, har de fleste ondt ved, af Hjertet, at slutte sig til nye, yngre Venner.

Det at blive gammel er den naturlige Afslutning paa Livet; dette mister efterhaanden, som Alderdommen mærkes, sin Tiltrækning; og maaske er dette en Naade, for det mindsker den Modstand mod Døden, som alt Liv besidder. –

De naturlige Besværigheder, som følger med at blive gammel, føles jo ogsaa under gode ydre Kaar. – –

En bekendt Statsmand skal have sagt, da han trak sig tilbage: »Nu vil jeg tilbringe mine sidste Dage med at komplettere Samlingen af Oldsager paa mine Slotte og med at blive gammel med Værdighed.« – Den sidste Yttring viser én, at selv for saa højtstaaende og rigt et Menneske er der Vanskeligheder i Alderdommen. – – Den danske Digter, Chr. Molbech, den yngre, har udtrykt Alderdommens Tyngde i følgende Strofer: »Hvad er Alderdom? Et Klosterfængsel, hvor en ensom Munk fra Vindvets Glug skuer Himlens Stjernehær med Længsel, mindes Jordens Blomster med et Suk!« – Og hvor forskelligt det end er, hvad der for den enkelte var Blomsterne paa Livets Vej: Sundhed – Rigdom – Magt – Børn – og hvad der mere er af denne Verdens Herlighed, fælles for alle er, at der trænges til et roligt Sted paa de gamle Dage. – –

Under 12. Januar 1940 diskuteredes i et Brev en Depression (hos Familien i Europa), som mentes at ligge i én af Slægterne; og man faar at vide om en gammel Dame fra en svunden Tid, som gik til Sengs hver Vinter; men saa en Dag stod hun pludselig i Stuen hos sin Datter et Par Mil derfra; og hun var *gaaet* derud! –

»I denne *Ferie* har jeg Huset fuldt, da 5 af Studenterne er her.« (Der er tidligere fortalt, at der plejer at være 7 til Hverdage).

Og saa staar der om en gammel Veninde, der fik et højtsiddende Brud paa Underextr.: »Det vil vare 40 Dage i Sengen, siger Lægerne og 2 Maaneder til, inden hun er mobil igen. Det er helt mærkeligt, at man fejler noget, som ikke kommer af et Automobiluheld.«

Under 6. April 1947 skriver Sønnen fra Buenos Aires: – – For nogle Dage siden har vi besøgt Mor i La Plata. Hun har det godt og er rask igjen, efter en kort Sommerindigestion; men Aarene skriker frem. – Huset er fuldt af Studenter, som elsker hende og passer paa hende, som hun var deres Mor! Saa længe det gaar, er det bedre, at hun boer der, imellem de Unge; det hjælper paa Humøret og derved har hun en Opgave i Livet: at passe paa at alle studerer og faar Examen. Desuden har hun en stor Have, og det er en sund Underholdning for unge og gamle.

P. S. Der kom altsaa Breve til Forældre, Søkende og Venner, prægede af at være en Hilsen og samtidig en Fortælling om Familie og Omgivelser. Men af Dagenes brogede Menneskeflok, Hjemmets Hændelser og Overvejelsernes glidende Strøm lader de sidste sig lettest gengive. Personerne kræver for mange Noter og Forklaringer.

(Om Brevskriverinden se Biogr. Lex. Bd. 3, 1934, S. 515, eller Kraks blaa Bog (f. Eks. 1928, S. 129)).

(Se iøvrigt Henviſning til andre Breve paa sidste Side i Udgiverens »Et Par Breve« 1954).

